

ROGALAND
FYLKESKOMMUNE

HORDALAND
FYLKESKOMMUNE

SOGN OG FJORDANE
FYLKESKOMMUNE

Møre og Romsdal
fylkeskommune

NYHETSREV, DESEMBER 2019

HANDLINGSPLAN, CRUISESTRATEGI FOR VESTLANDET

De fire fylkeskommunene på Vestlandet har som kjent utarbeidet en felles cruisestrategi for regionen, «Cruisestrategi for Vestlandsregionen 2016-2020». Denne ble vedtatt av Vestlandsrådet i november 2016. Det ble deretter utarbeidet «Handlingsplan cruisestrategi for Vestlandsfylka 2018-2020» som ble vedtatt av Vestlandsrådet i juni 2018.

Handlingsplanen har som mål å omsette regional cruisestrategi til konkrete tiltak som gjør miljø og klima knyttet til cruise mindre sårbart og som øker den landbaserte verdiskapingen for reiselivsnæringen. Gjennom handlingsplanen har en pekt på områder hvor regionen samlet kan iverksette tiltak som skal bidra til å optimalisere effekten av cruisebesøkende til regionen og påvirke utviklingen i en bærekraftig retning.

En rekke tiltak og oppgaver knyttet til cruiseturisme hører naturlig hjemme hos de enkelte bedriftene og organisasjonene som har interesse av cruiseturisme. Det offentlige kan imidlertid i en del saker og i sentrale problemstillinger være pådriver, initiativtaker, igangsetter og i noen tilfeller også være utøver av konkrete tiltak.

Arbeidet med å iverksette handlingsplanen har pågått siden februar i år og arbeidsgruppen har hatt utstrakt kontakt med ulike interessenter og parter som er involvert i cruisenæringen. I dette nyhetsbrevet oppsummerer vi de viktigste tiltakene som er iverksatt så langt. Arbeidet med å implementere tiltak i Handlingsplanen vil fortsette i hele 2020. Det skjer mye og det skjer fort innenfor cruisenæringen for tiden. Lover og forskrifter har vært og er under endring, fremtidens energiformer for cruiseskip er i rask utvikling, og behovet for å sikre en bærekraftig utvikling av cruiseturisme er økende. Forutsetningene for noen av tiltakene i Handlingsplanen er noe endret etter at planen ble vedtatt, og arbeidet med å iverksette tiltakene tilpasses derfor i forhold til den utviklingen som hele tiden foregår innenfor cruisenæringen, og som påvirker problemstillingene som må løses.

1. Nasjonal konferanse om cruiseturisme til Norge

Konferansen ble arrangert 29. oktober på Grand Hotel Terminus i Bergen. Arrangør var Vestlandsrådet ved de fire Vestlandsfylkene. Det var ca. 170 deltakere fra hele landet på konferansen, og naturlig nok med en overvekt fra Vestlandsregionen. Hele 19 personer deltok som foredragsholdere/paneldeltakere under konferansen.

ROGALAND
FYLKESKOMMUNE

HORDALAND
FYLKESKOMMUNE

SOGN OG FJORDANE
FYLKESKOMMUNE

Møre og Romsdal
fylkeskommune

Den generelle tilbakemeldingen fra en rekke deltakere var at det var en meget god konferanse med et godt, faglig program. Videre ble det kommentert at det var første gang at man har samlet hele cruisenæringen i Norge i samme møtesal.

Noen deltakere kommenterte at konferansen var litt forsiktig og ikke kvass nok. Dette var forsåvidt bevisst fra arrangørens side da det ikke var et mål i seg selv å synliggjøre de store ulikhetene i oppfatning om cruiseturisme som hersker i reiselivsnæringen. Disse kjenner vi til, og når konferansen nå ble arrangert for første gang var det viktig å samle flest mulig i samme rom og danne et felles grunnlag som det kan bygges videre på.

Åpningsforedraget ble holdt av statssekretær Atle Hamar i Klima- og miljødepartementet. Han ga også uttrykk for at dette var en viktig konferanse. Konferansen tok opp flere sentrale tema innenfor cruiseturisme som bl.a. behovet for en overordnet, nasjonal handlingsplan for cruiseturisme, fremtidens energiformer, revidert Havne- og farvannslov, beredskap knyttet til cruisetrafikk og behovet for bedre planlegging og verktøy for å regulere og styre trafikken i tid, rom, geografi og sesong i forhold til mottakskapasitet og tålegrenser.

En del av konferansen var en debatt der 8 representanter fra ulike sektorer deltok. Konklusjonene fra debatten var bl.a.

- Vi trenger en nasjonal reiselivsstrategi der cruise er en del av denne strategien.
- Det bør arbeides mer for bedre spredning av cruisetrafikken, både i tid og til steder som ikke har stort press.
- Vi trenger et bedre verktøy for å planlegge for cruisetrafikk og et analyseverktøy for å finne frem til tålegrenser for ulike reisemål der man ser på den totale mengde turisttrafikk, og ikke bare cruise.
- Den reviderte Havne- og farvannsloven har fortsatt en generell mottakplikt for havner, men med noen flere muligheter for å begrense trafikken. Det å sette øvre grenser for antall skip vil fortsatt kun være veiledende fra havnens side, og bør skje i samråd med rederier.
- Fremtidens energikilde for cruiseskip er fortsatt et uavklart område. Mye tyder på at LNG vil være en mer benyttet løsning i de nærmeste årene fremover, men etterhvert vil det komme andre og bedre løsninger som i større grad enn LNG er utslippsfrie. Hvilke energiformer som vil bli foretrukket er det ingen som kan si noe sikkert om pr. i dag.

På bakgrunn av tilbakemeldinger fra konferansen og ut i fra et registrert behov for å samle cruisenæringen til felles debatt og diskusjon omkring sentrale tema, har fylkeskommunene på Vestlandet besluttet å arrangere konferansen også neste år, dvs i oktober 2020. Dato vil bli gjort kjent så snart denne er fastsatt.

Det vil med det første bli utpekt en referansegruppe for konferansens faglige program. Dersom dere har innspill og forslag til tema som bør tas opp på neste års konferanse, så kom gjerne med innspill til prosjektleder.

ROGALAND
FYLKESKOMMUNE

HORDALAND
FYLKESKOMMUNE

SOGN OG FJORDANE
FYLKESKOMMUNE

Møre og Romsdal
fylkeskommune

2. Lokale leveranser til cruiseskip i regionen

Vestlandsregionen har en rekke lokale mat- og drikke produsenter som vil kunne ha stor glede av å bli leverandører til cruiseskip. Det er ønskelig å avklare om lokale leverandører er interessert i og i stand til å levere til cruisenæringen, og om det er grunnlag for å gå videre med et slikt prosjekt. Vi vil da tilrettelegge og skape arenaer for at leverandører som er interessert kan komme i posisjon til å selge til cruiserederier. Vi vet at det allerede i dag er flere lokale mat og drikkeleverandører som er i direkte kontakt med rederier om leveranser og avtaler er også inngått. Det har også tidligere vært gjort forsøk på å få til et organisert arbeid på dette området. Mer enn tidligere er dette et aktuelt tema som kan bidra til økt landbasert verdiskaping knyttet til cruiseturismen, samtidig som økt bruk av kortreist mat og drikke ombord i cruiseskipene vil være en mer bærekraftig løsning enn slik som i dag der store laster med mat og drikke fraktes fra kontinentet til Norge, for så å leveres ombord i cruiseskipene fra norske havner.

Vesentlige spørsmål her er selvfølgelig om norske leverandører er konkurransedyktige på pris, om de er interessert i dette markedet og om de har leveringskapasitet da det ofte er snakk om store volum. I tillegg er det selvfølgelig avgjørende om cruiserederiene er interessert i økte innkjøp av norskproduserte matvarer og drikke. Dette og andre sentrale spørsmål avklarer vi nå i et samarbeid med Cruise Norway AS, fylkeskommunene, Matarena og andre nettverk for produsenter av lokal mat og drikke i Vestlandsregionen. Neste steg er å gå i dialog med rederier og avklare deres interesse og behov for et mulig samarbeid på dette feltet. Hvordan prosjektet eventuelt vil bli organisert videre vil vi komme tilbake til når nødvendige avklaringer er gjort. Formålet med prosjektet vil da være å bidra til at det skapes arenaer der lokale mat- og drikkeprodusenter kommer i direkte kontakt med rederier som er interessert i nærmere samarbeid.

3. Verktøy for trafikkregulering

Et analyseverktøy for trafikkregulering på reisemål er nødvendig for å sikre spredning og fordeling av tilreisende i tid og rom som er tilpasset ønsket mottakskapasitet og tålegrenser.

Dette tiltaket benevnes tålegrenseanalyse der en ser på et reisemål sin totale trafikk og der cruisegjester er ett av flere segmenter som må inkluderes i analysen. Det finnes i dag ingen gode verktøy for tålegrenseanalyser for et reisemål. Dette er et tiltak som ikke bare handler om cruiseturisme, men som bør inngå i ethvert arbeid som handler om reisemålsplanlegging, både for nåværende og nye reisemål. Dette handler om besøksforvaltning og hvordan man best mulig kan tilrettelegge og styre mot en bærekraftig utvikling av reisemål.

En tålegrenseanalyse skal kunne gi et reisemål anbefalinger til hvordan trafikken bør styres og fordeles i forhold til ulike segmenter, årstider og steder, basert på et sett med indikatorer og verdier som legges

ROGALAND
FYLKESKOMMUNE

HORDALAND
FYLKESKOMMUNE

SOGN OG FJORDANE
FYLKESKOMMUNE

Møre og Romsdal
fylkeskommune

inn i en modell. Tiltaket er komplisert og omfattende, men behovet har etterhvert blitt mer og mer tydelig. Flere reisemål opplever et betydelig trykk på reisetrafikken og begrep som «people pollution» og «overturisme» benyttes oftere og oftere i reiselivssammenheng. Dette illustrer også behovet for et slikt verktøy.

Vestlandsregionen vil ta et initiativ til å iverksette et arbeid, men ønsker å involvere og løfte tiltaket opp på et nasjonalt nivå slik at dette forankres i nasjonale og regionale reiselivsorganisasjoner. Det kan også tenkes at dette kan være et internasjonalt samarbeidsprosjekt. I første omgang vil vi beskrive behovet og utforme en kravspesifikasjon til hva et analyseverktøy bør inneholde og så avklare om dette kan bli et nasjonalt tiltak.

4. Håndbok for reisemål som vil utvikle bærekraftig cruiseturisme

Et av tiltakene i Handlingsplanen er å utarbeide en form for «verktøykasse» for bruk på destinasjonsnivå i forbindelse med satsing eller videreutvikling av cruisetrafikk til reisemålet. Dette tiltaket er under utarbeidelse i form av en håndbok/veileder som reisemål eller kommuner kan benytte som sjekkliste for hvilke spørsmål man bør gå gjennom og vurdere enten de allerede er involvert i cruiseturisme eller for reisemål som vurderer om de skal satse på cruiseturisme. Veilederen vil også være nyttig for bl.a. lokalpolitikere og kommuneadministrasjoner når de skal sette seg inn i de mange spørsmålene som bør vurderes i forbindelse med satsing på cruise. Veilederen er under uttesting hos noen utvalgte reisemål og vil deretter bli justert og gjort tilgjengelig for interesserte tidlig i 2020.

5. Fellesgodefinansiering

Dette er et tiltak som inngår i Handlingsplanen, i første omgang som et utredningstiltak. Gjeldende lovverk tillater ikke innføring av lokale turistskatter eller besøksavgifter. Dette krever en lovendring. I den senere tid er det imidlertid flere politiske partier som er i ferd med å snu i dette spørsmålet, slik at det kan bli en ny politisk debatt og muligens en lovendring som gir adgang til å innføre lokale besøksavgifter eller turistskatt.

Tidligere i år ble det imidlertid satt i gang et regionalt utredningsprosjekt der man ser på mulige modeller for en fellesgodefinansiering med utgangspunkt i Verdensarvfjordene, og der sentrale reisemål på Vestlandet som Geiranger og Flåm deltar. Formålet med dette prosjektet er å vurdere og utrede aktuelle tiltak i en modell for fellesgodefinansiering som kan prøves ut. I arbeidet vil man vurdere tiltak innenfor gjeldende regelverk og mulige tiltak som krever endringer i lover og forskrifter. Modellen skal inneholde flere «verktøy» for fellesgodefinansiering der det er opp til hver enkelt kommune/reisemål å velge hvilke deler av «verktøykassen» en ønsker å bruke ut fra ulike behov i den enkelte kommune/reisemål.

Fylkeskommunen på Vestlandet har gitt økonomisk tilskudd til prosjektet da målsettingen med dette i stor grad samsvarer med tiltaksbeskrivelsen i Handlingsplanen. Fylkeskommunen følger prosjektet bl.a. ved å være representert i prosjektgruppen. Planen er nå at ulike modeller for besøksavgift eller turistskatt skal utredes nærmere, og målet er at man etterhvert kan prøve systemet ut i form av pilotprosjekter i Verdensarvområdet. Prosjektgruppen anbefaler at såkalt brukerbetaling blir utredet nærmere for avklaring av bruk av teknologi, struktur og praktisk tilnærming og konkrete forvaltningsmodellar.

6. Kravet om nullutslipp i Verdsarvfjordene innen 2026

Stortinget vedtok i fjor å be regjeringen utrede strengere krav til svartvanns- og gråvannsutslipp fra cruiseskip. Videre vedtok Stortinget å be regjeringen implementere krav og reguleringer til utslipp fra cruiseskip og annen skipstrafikk i turistfjorder samt andre egnede virkemidler for å sørge for innfasing av lav- og nullutslippsløsninger i skipsfarten fram mot 2030, herunder innføre krav om nullutslipp fra turistskip- og ferger i Verdsarvfjordene så snart det er teknisk gjennomførbart, og senest innen 2026.

Forskriften «Endring av forskrift om miljømessig sikkerhet for skip og flyttbare innretninger» er gjeldende for Verdsarvfjordene fra 1. mars 2019. Dette gjelder Geirangerfjorden, Sunnlyvsfjorden, Tafjorden, Nærøyfjorden og Aurlandsfjorden. Det er Sjøfartsdirektoratet som innførte forskriften og som skal kontrollere at skip som seiler i Verdsarvfjordene overholder reglene.

Sjøfartsdirektoratet har nå under utredning gjennomførbarhet og konsekvenser av Stortingets vedtak. Det skal også utredes mulighetene for å innføre disse kravene i hele Vestlandsregionen og etter hvert også på nasjonalt nivå. I Handlingsplanen for cruise er det vedtatt å arbeide for at nullutslippsvedtaket skal gjelde i alle fjorder og ikke bare i Verdsarvfjordene.

Arbeidsgruppen har avholdt møte med havneselskap og destinasjonsselskap i Flåm og Geiranger for å få belyst og fremlagt synspunkter og mulige konsekvenser av forskriften. På bakgrunn av dette ba vi om et møte med Sjøfartsdirektoratet. Dette ble avslått med henvisning til at man foretrakk at møtet ble avholdt når konsekvensutredningen var ferdig. Arbeidsgruppen har imidlertid sendt brev til Sjøfartsdirektoratet der vi stiller en rekke spørsmål som vi ber om at blir vurdert i konsekvensutredningen.

Konsekvensutredningen er ventet å foreligge i 1. halvår 2020. Denne vil da bli fulgt opp av arbeidsgruppen for Handlingsplanen basert på det som fremkommer i utredningen.

ROGALAND
FYLKESKOMMUNE

HORDALAND
FYLKESKOMMUNE

SOGN OG FJORDANE
FYLKESKOMMUNE

Møre og Romsdal
fylkeskommune

Har dere spørsmål, innspill eller noe dere lurer på i forbindelse med Handlingsplanen for cruise, så ta gjerne kontakt med prosjektleder.

MED ØNSKE OM EN RIKTIG GOD JUL OG GODT NYTTÅR!

Hilsen

Trond Amland
Prosjektleder
Handlingsplan cruisestrategi for Vestlandsfylka 2018-2020
trond@reiselivsutvikling.no
mob 908 55755